

Gespreksnotitie beleidsplan Jeugd IJmond 2017-2020

Vergadering IJmondcommissie 27 juni 2017

De leden van de IJmondcommissie worden actief meegenomen en betrokken bij het regionale deel van de beleidsontwikkeling op het gebied van jeugd(zorg).

Aanleiding

Eind 2013 is de IJmondiale nota 'Jeugd, onze zorg' geschreven welke inging op het regelen van de jeugdhulp. Hoe het landschap er precies uit zou zien vanaf 2015, wisten we op dat moment nog niet. Ondertussen is ervaring opgedaan met allerlei vraagstukken en is veel geregeld. Er komen ook nog steeds veel nieuwe vragen naar voren, die om een antwoord vragen. Bijvoorbeeld als het gaat om de overgang voor jongeren die hulp krijgen en 18 jaar worden, of de samenwerking tussen verschillende partijen die een indicatie voor jeugdhulp kunnen afgeven. Deze nieuwe inzichten en veranderingen maken dat een actualisatie van de nota 'Jeugd, onze zorg' gewenst is. Voor Heemskerk en Velsen vervangt deze nota tevens de huidige nota's voor lokaal jeugdbeleid. Voor Beverwijk is het een aanvulling op de geldende 'Beleidsagenda Jeugd'.

In de nieuwe nota zal het gehele aanbod voor alle jeugdigen in de IJmond gemeenten worden beschreven, van vrijetijdsbesteding tot preventieve ondersteuning en specialistische jeugdhulp. Dit hele spectrum hangt ten slotte met elkaar samen. Door bijvoorbeeld te investeren in preventie kunnen we voorkomen dat jeugdigen en gezinnen jeugdhulp nodig hebben, of voorkomen dat problemen erger worden. Op de eerste plaats krijgen jeugdigen op deze manier zo snel mogelijk passende ondersteuning. Daarnaast helpt dit de jeugdhulp taken binnen de beschikbare middelen uit te voeren.

Deze nota wordt IJmondiaal opgesteld en aangevuld met lokale paragrafen waar dit van toepassing is. Zo is er voldoende ruimte voor lokale accenten per gemeente, met name op het gebied van preventie en algemene voorzieningen. Ook kan zo worden aangesloten bij lokaal geldende beleidsnota's op gebieden die verband houden met het jeugdbeleid. Bijvoorbeeld het sportbeleid, armoedebeleid en cultuurbeleid, vrijwilliger- en mantelzorgbeleid en beleid over de algemene voorzieningen.

De nota heeft betrekking op alle jeugdigen van 0 tot 23 jaar en hun ouders die in De IJmond gemeenten wonen. De nota zal 4 jaar geldig zijn.

Visie

In de nota zal de visie kort worden beschreven (deze is in eerdere nota's al vastgesteld) en zal de visie vertaald worden naar thema's en beleidsdoelen.

De visie luidt:

De IJmondgemeenten willen bereiken dat kinderen/jeugdigen gezond en veilig opgroeien en hun kwaliteiten kunnen ontwikkelen ongeacht stoornis of handicap, om uiteindelijk als volwaardige burgers te gaan participeren in de maatschappij.

Het voorwerk

Zf2017/24/2934 UD/2017/63096

Z02661B5EB4

De afgelopen periode is voorwerk gedaan om tot een beleidsplan jeugd te komen.

- Er is voor jeugd(hulp) een veelvoud aan activiteiten georganiseerd om jeugdigen en hun ouders te betrekken en te horen welke vraagstukken voor hen belangrijk zijn. Voor het beleidsplan is er dan ook gebruik gemaakt van de opbrengsten van deze bijeenkomsten en onderzoeken.
- Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met collega's en partners uit het veld. Gesproken zijn welzijnsorganisaties, maatschappelijk werk, politie, onderwijs, kinderopvang, MEE, Veilig Thuis, Leerplicht, jeugdgezondheidszorg, GGD, OOK opvoedbureau, CJG, sociale teams en een 8-tal jeugdhulpaanbieders (2 uit elke sector).
- Naast het bevragen van inwoners en belanghebbenden over hun ervaringen, is er ook een veelvoud aan lokale, regionale en landelijk onderzoeken verzameld dat binnen de IJmond gemeenten is uitgevoerd om het welzijn van de inwoners te peilen. Ook dit vormt belangrijke input voor het beleidsplan.
- Informatie verzameld uit de contractgesprekken met jeugdhulp aanbieders.

Uit bovenstaande exercitie komt een aantal (maatschappelijke) problemen naar voren die spelen onder de jeugdigen. Het gaat hier om problematiek die speelt bij de jeugdigen in de IJmondgemeenten, zowel lokaal, landelijk en regionaal. Deze onderwerpen zijn geclusterd tot uiteindelijk 5 thema's met daaronder beleidsdoelen waar we de komende vier jaar aan willen gaan werken.

De voorgestelde thema's en beleidsdoelen

De 5 thema's plus beleidsdoelen zijn vooralsnog (formulering kan uiteraard wijzigen):

1. Jeugdigen groeien op in een positief opvoed- en opgroei klimaat

Wij vinden het belangrijk dat jeugdigen zowel binnen het gezin/in de thuissituatie als op school, kunnen opgroeien in een positief opgroei- en opvoedklimaat en dat alle jeugdigen voldoende sociale vaardigheden hebben om zichzelf te redden in de maatschappij.

a. Kinderen hebben minder last van vechtscheidingsproblematiek

Per jaar maken 70.000 kinderen een echtscheiding mee. In 2014 waren er 20.000 scheidingen waarbij minderjarige kinderen betrokken waren. Daarnaast werden er 1800 partnerschappen verbroken in 2015. Vergeleken met jeugdigen uit intacte gezinnen hebben kinderen die te maken krijgen met een scheiding tweemaal zoveel problemen. In de IJmond is er reeds aanbod voor kinderen met ouders in een (v)echtscheiding, dit aanbod kan worden uitgebreid. Inzet op preventie en algemene voorlichting over de gevolgen van een echtscheiding zijn hierbij speerpunten.

b. Minder kinderen worden belemmerd door armoede binnen het gezin.

Jeugd beleid heeft niet als doel om armoede te bestrijden. Opgroeien in armoede heeft echter dusdanig veel gevolgen voor jeugdigen dat we het wel willen noemen. Armoede is namelijk een belangrijke oorzaak van problematiek in het gezin en daardoor bij jeugdigen. We verwijzen hiervoor naar de beleidsdoelen uit het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid.

c. Cyberpesten komt minder voor

Zf2017242934 UD72117163096

Z02661B5EB4

Het CBS geeft aan dat bijna 8% van de jongeren wordt gepest op het internet. Scholen, maatschappelijke partners en de politie geven aan dat digitaal pesten een aandachtspunt is. Preventie en voorlichting zijn nodig volgens onze maatschappelijke partners en wordt aanbevolen vanuit onderzoek.

d. Jonge mantelzorgers worden ondersteund

Steeds meer kinderen tussen de 7 en 24 jaar groeien op in een thuissituatie met een gezinslid met een lichamelijke beperking, een psychische of psychiatrische aandoening, een verstandelijke beperking of verslavingsproblematiek. Er wonen zo'n 33.793 jongeren onder de 25 jaar in de IJmond (CBS 1 februari 2017). Statistisch gezien is 12% tot 25% van de jongeren tussen de 7 en 24 jaar een jonge mantelzorger (Mezzo, 2013), wat betekent dat er ongeveer 2.819 jonge mantelzorgers in de gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen zouden wonen. Het aanbieden van mantelzorgwaardering aan jonge mantelzorgers in 2016, heeft er voor gezorgd dat er 120 jonge mantelzorgers in Velsen (Socius) en 125 in Heemskerk en Beverwijk (MaatjeZ) in beeld zijn gebracht (31 december 2016).

2. Jeugdigen hebben een gezonde levensstijl

We vinden het belangrijk dat jeugdigen en hun ouders gezonde keuzes (kunnen) maken. Jeugdigen die gezond eten en genoeg bewegen zijn minder vaak ziek, kunnen zich beter concentreren en zitten lekkerder in hun vel. 'Gezonde inwoners doen mee in de maatschappij en kunnen voor zichzelf en elkaar zorgen' (Regionale nota gezondheidsbeleid veiligheidsregio Kennemerland 2017-2020). We willen daarnaast dat jeugdigen goed om kunnen gaan met social media, gamen en verleidingen rond alcohol en drugs.

a. Minder kinderen hebben last van overgewicht

Uit de Kindermonitor (2014) blijkt dat 97% van de kinderen in Kennemerland volgens hun ouders een (zeer) goede gezondheid heeft. Verder blijkt uit deze onderzoeken dat kinderen en jongeren uit de IJmond voldoende bewegen. Uit de Kindermonitor (2014) komt naar voren dat 84% van de schoolgaande kinderen lid is van een sportvereniging en dat 76% gemiddeld minstens 1 uur per dag beweegt. We verwijzen voor de beleidsdoelen naar het (regionale) gezondheidsbeleid.

b. Meer kinderen maken verantwoord gebruik van social media

Met het risico op problematisch gebruik van social media of gamen wordt bijvoorbeeld bedoeld dat jongeren moeite hebben om te stoppen met het gebruik ervan, minder slapen, liever tijd online doorbrengen dan 'in het echt' met familie of vrienden, of hun huiswerk afraffelen. In de cijfers is zichtbaar dat het aantal jeugdigen met een risico op problematisch social media gebruik groter is dan het aantal jeugdigen met risico op problematisch gamen. Onze partners geven aan dat het gebruik van social media problemen kan geven, en dat voorlichting nodig is.

c. Schadelijk gebruik van alcohol en drugs wordt verminderd

We willen het schadelijk gebruik van alcohol en drugs bij jeugdigen verminderen. Het gebruik van alcohol ligt in de IJmond iets hoger dan in de rest van Kennemerland. In de regionale nota gezondheidsbeleid staan beleidsdoelen die in deze nota worden onderschreven.

Z02661B5EB4

3. Jeugdigen kunnen hun talent ontplooiën

Jeugdigen krijgen waardering voor iets waarin zij goed zijn en ze worden geholpen dat talent verder te ontplooiën. Hiermee worden zij gemotiveerd het beste uit zichzelf te halen, successen te boeken en daar trots op te zijn. Dit thema heeft ook betrekking op onderwijs en dagbesteding.

a. Meer jeugdigen kunnen meedoen aan sport- en culturele activiteiten

Ook als er sprake is van problemen of beperkingen, willen we dat jeugdigen kunnen meedoen aan sport- en culturele activiteiten. Hiervoor is in aanpalend beleid (minimabeleid, sportbeleid) opgenomen welke regelingen er hiervoor beschikbaar zijn.

b. Meer kinderen die de leeftijd van 18 bereiken, gaan naar school of hebben werk.

Jongeren gaan naar school, tot zij een startkwalificatie hebben, ze werken of hebben een arbeidsmatige dagbesteding. We werken hierbij samen met het RMC, dat een meerjaren beleidskader heeft opgesteld waarvan we de beleidsdoelen onderschrijven.

4. Jeugdigen groeien op in een veilige omgeving

Wanneer jeugdigen veilig kunnen opgroeien, draagt dit bij aan de kansen die zij hebben om hun talenten te ontwikkelen. Veiligheid heeft meerdere kanten, het gaat bijvoorbeeld om veiligheid van het kind zelf, veiligheid in en om school, veiligheid op straat en veilig uitgaan.

a. Er zijn minder kinderen die te maken hebben met kindermishandeling

Landelijke cijfers laten zien dat er ongeveer 118.000 kinderen te maken hebben met kindermishandeling. Kindermishandeling heeft meerdere definities, het gaat bijvoorbeeld ook om kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld of slachtoffer zijn van verwaarlozing. Kinderen in Tel¹ laat zien dat er in de IJmond relatief veel kinderen te maken hebben met kindermishandeling. De landelijke Taskforce kindermishandeling en seksueel misbruik vindt dat de aanpak van kindermishandeling topprioriteit moet zijn in het jeugdbeleid van gemeenten. Gemeenten hebben een regierol bij de aanpak van kindermishandeling.

b. Er is minder jeugdoverlast

In elke gemeente is er in meer of minder mate sprake van overlastgevende jeugd. Het aantal meldingen van overlast in de IJmond laat een stijging zien ten opzichte van 2015. Dit blijkt uit de politiemonitor 2016. Elke gemeente heeft een handboek/draaiboek voor de aanpak van jeugdoverlast. Signalen van overlast komen bij de gemeente binnen via verschillende kanalen, deze worden besproken in een signaleringsoverleg. Wanneer er sprake blijkt van een overlastgevende groep jeugdigen, wordt hier een specifieke aanpak opgezet. Dit is enkele keren voorgekomen in de IJmondgemeenten in 2016.

¹ Databoek Kinderen in Tel 2014, Verwey Joncker Instituut. Bij deze indicator gaat het om het aantal mishandelde kinderen dat jaarlijks gemeld wordt bij de Bureaus AMK (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling) en waarbij een onderzoek is gestart, afgezet tegen het totale aantal 0- t/m 17-jarigen dat in een gemeente woont.

Wettelijke taken

Onder dit thema worden tevens de wettelijke taken rondom Veilig Thuis, de Verwijs Index Risicjongeren en de landelijke Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk geweld beschreven. Ook wordt de Beschermingstafel omschreven (de beschermingstafel is een methodiek om bij veiligheidsvragen van een gezin te komen tot een goed besproken en afgewogen plan met eventueel een verzoek tot onderzoek bij de Raad van de kinderbescherming. Dit kan leiden tot een maatregel van de kinderrechter, zoals een ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing).

5. Jeugdigen ontvangen passende jeugdhulp

De gemeenten vinden het belangrijk dat er goede en betaalbare jeugdhulp beschikbaar is en dat kennis vanuit verschillende disciplines integraal wordt ingezet om de voor de jeugdige en gezin vastgestelde doelen te behalen. Deze wordt dichtbij de jeugdige en het gezin georganiseerd en voldoet aan de wettelijke kwaliteitseisen. Problemen worden zoveel mogelijk opgelost op de plek waar ze voor komen. Het jeugdhulpgebruik is landelijk iets gestegen, zo ook in de IJmond. Deze stijging is met name te zien bij de jeugdhulp met verblijf.

a. Toegang tot jeugdhulp is herkenbaar en laagdrempelig (positionering CJG)

Inwoners weten waar zij met vragen rond opvoeden en opgroeien terecht kunnen. Het CJG is onderdeel van de complete toegangsstructuur, andere partners zijn in ieder geval het sociaal team, IJmond Werkt! en de gemeente. Deze organisaties moeten heel dicht met elkaar samenwerken. De positie van het CJG is helder en wordt met inwoners gecommuniceerd. Ook de huisarts vormt een onderdeel van de toegang. We ondersteunen de huisarts op enkele plekken met een praktijkondersteuner jeugd-ggz, de wens is om dit uit te breiden naar meerdere huisartsen.

b. Kinderen groeien zoveel mogelijk op in een gezinssituatie

Wanneer jeugdigen niet thuis kunnen opgroeien, wordt de voorkeur gegeven aan ondersteuning in een gezinsvervangende situatie zoals een (netwerk)pleeggezin of gezinshuis. Hierbij heeft informele pleegzorg/netwerkpleegzorg de voorkeur zodat de jeugdige in de eigen omgeving kan opgroeien.

c. Wanneer jeugdigen 18 jaar worden, is er continuïteit van zorg en begeleiding

Er is een kwetsbare groep jongeren die problemen ervaart bij het volwassen worden. Dit geldt vooral voor de jongeren die problemen hebben op meerdere levensdomeinen. Om de zorg en ondersteuning te kunnen voortzetten, moet er binnen de gemeente goed samen worden gewerkt, moet het aanbod van jeugdhulp en Wmo goed op elkaar zijn afgestemd en zijn er creatieve oplossingen nodig rondom huisvestingsproblematiek.

d. Er is passende ondersteuning voor multiprobleem gezinnen

Gezinnen met problemen op meerdere levensgebieden hebben veel ondersteuning nodig. Gezinnen met multiproblematiek (op meerdere levensgebieden) moeten passende ondersteuning ontvangen. Hiervoor is het nodig om goed in beeld te brengen wat er voor deze gezinnen nodig is.

Wettelijke taken

Onder dit thema worden tevens de wettelijke taken rondom de toegang omschreven. Dit is voor de IJmondgemeenten belegd bij het CJG Kennemerland.

Zf2017242934 UD72117163096
Z02661B5EB4

Vervolgproces

Er wordt nog meer input van inwoners gevraagd om dit beleidsplan verder te kunnen vullen. Er zal via Facebook een enquête uitgezet worden waarin jongeren om hun input wordt gevraagd en naar verwachting zijn de resultaten van het project Mijn Andere Thuis² ook op tijd beschikbaar om mee te kunnen nemen in het beleidsplan.

Deze gespreksnotitie wordt tevens besproken met de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs, het CJG en de WMO-raden.

Vervolgens wordt het definitieve conceptbeleidsplan opgesteld en op 5 oktober 2017 ter besluitvorming in de drie gemeenteraden aangeboden.

² Jeugdigen uit de pleegzorg worden via een app bevroegd over hun ervaringen met de zorg en ondersteuning.